

BRAZÍLIE NA PRAŽSKÉM QUADRIENNALE

11. června t. r. byl v Praze zahájen (tentokrát v Paláci kultury) sedmý ročník mezinárodní soutěžní přehlídky scénografie, kostýmní tvorby a divadelní architektury. Pražského quadriennale '91 se mezi jinými zeměmi z celého světa zúčastnila Brazílie, která sice tentokrát nezískala žádnou cenu, ovšem kdyby... Kdyby byly bývaly dorazily všechny bedny s exponáty do Prahy včas, kdyby AIR FRANCE nevyhlásila stávkou, kdyby se bylo všechno stihlo včas, mohly být výsledky soutěže a uměleckého klání jiné...

Co sledovala brazilská expozice na letošním quadriennale? Na to nám dal odpověď generální komisař brazilské participace na pražském quadriennale zajišťované nadací Fundação Bienal de São Paulo pan João Candido Galvão už v květnu t. r.: „Vybrali jsme práce scénografa Serroniho a návrhářky kostýmů Rosy Magalhãesové. Toto spojení není náhodné. Oba umělci představují dva hlavní podnětné směry v současném brazilském divadle: divadlo experimentálních skupin a velké pouliční divadlo — karneval. Serroni působí převážně spolupracuje s divadelním experimentálním centrem (Centro de Pesquisa Teatral — C. P. T.), kde i koordinuje práci v dílnách. Spolupracuje s mladými scénografy, kteří se připravují na vlastní profesionální dráhu. Díky tomuto spojení vznikají scénografická díla pro divadelní představení režirovaná převážně Antunesem Filhem. Serroniho tvorba vyniká přísností tvarů, určitou strohostí, vnitřním řádem. Všechno je do detailů promyšleno a vyzkoušeno. Serroni se soustředí na podstatu a konečnou formu, kterou pak vtiskne dané divadelní inscenaci. Dovolil bych si říci, že zatímco J. C. Serroni znamená formu, pak pro Rosu Magalhãesovou jsou rozhodující barvy. Kdo navštíví brazilskou expozici, prožije defilé slavných brazilských škol samby, které chceme návštěvníkům quadriennale předvést. Vycházíme z toho, že defilé brazilských škol samby jsou vlastně velikou lidovou pouliční „operou“, v níž vystupují tisíce statistik při každém jejím uvedení. Rosa ví, co je to připravit masky pro čtyři tisíce tanečnic školy samby Salgueiro, jak tomu bylo na letošním karnevalu. Rosa si bere za své dané téma a náplň sam-

by — jako by to byl divadelní text či libreto opery — a vytvoří masy barev, na které musíme nahlížet v jejich neustálém pohybu jako v obrovském kaleidoskopu. Noří se do nadšení lidových mas a dává tak vzniknout obdivuhodným, originálním, jedinečným dílům. Rosa sdílí se Serronim radost z kolektivní práce — každý karnevalový alegorický vůz je výsledkem práce desítek zručných řemeslníků. Má radost z toho, že díky vzájemné součinnosti tolika nadšených lidí vznikne konečně představení“. Tolik pan J. C. Galvão.

Doplníme si ještě informace o obou reprezentantech brazilské kultury: Rosa Magalhãesová se narodila a žije v Rio de Janeiru. Studovala výtvarné umění na Federální univerzitě v Rio de Janeiru a zároveň absolvovala studium scénografie na divadelní škole. Po studiích začala pracovat jako návrhářka kostýmů pro školy samby pro karnevalové defilé (v roce 1971) a spolupracovala s divadlem, televizí a filmem jako výtvarnice, scénografka, návrhářka kostýmů a produkční. V této práci pokračuje dodnes. Letos získala druhé místo v soutěži velkých škol samby v Rio de Janeiro. Kromě toho je profesorkou scénografie a kostýmní tvorby na Federální univerzitě v Rio de Janeiru, dříve vyučovala také na tamní fakultě architektury Bennet a na fakultě stylistiky Centra textilní technologie.

José Carlos Serroni je současný brazilský architekt, scénograf, výtvarník, návrhář kostýmů pro divadlo a televizi, producent vlastní společnosti J. C. Serroni Promoções Visuais S. C. Ltda. ME. Vystudoval architekturu v roce 1976. V letech 1976—84 byl pracovníkem scénografické a umělecké sekce RTC-Rádio a Televisão Cultura, kde realizoval desítky scénografických projektů a návrhů kostýmů pro celou řadu televizních pořadů. Je rovněž autorem mnoha scénografických projektů realizovaných pro největší brazilskou televizní společnost TV Globo a pro četná divadelní jeviště. Pracoval na výstavbě nových a na rekonstrukci starých divadel v celé zemi. V současné době (od r. 1985) pracuje jako technický poradce pro oblast divadla Národní nadace scénických umění ministerstva kultury FUNDACEN. Serroni řídí také sekci scénografie a kos-

týmní tvorby divadelního souboru MA-CUNAIMA (v rámci Experimentálního divadelního centra C. P. T.), který podléhá generálnímu koordinátorovi Antunesovi Filhovi. Serroniho scénografická a kostýmní tvorba zahrnuje především tyto inscenace:

Hamlet, Sen noci svatojánské (W. Shakespeare); Dibuk pro dvě osoby (Bruce Myerse); Tartuffe (Molière); Svatá Jana (Bernard Shaw); Katastrofa (Samuel Beckett); Smrt obchodního cestujícího (Arthur Miller); Giovanni (James Baldwin); Nelson 2 Rodrigues a Ráj severní zóny (Nelson Rodrigues); Lišky v kavárně (Antônio Bivar a Celso Luis Paulini); Staronová pohádka (adaptace pohádky O červené karkulce, jejímž autorem je Antunes Filho).

V roce 1987 se Serroni v Praze zúčastnil našeho předchozího quadriennale, kde byl generálním komisařem brazilské participace. Obdržel čestné uznání a Brazílie získala tehdy uznání mezinárodní poroty.

Spolu s Rosou Magalhãesovou přijely připravit brazilskou expozici v Praze tři mladé scénografky, asistentky Serroniho: Luciana Buenová, Marina Mindlin Loebová a Telumi Helenová.

Zeptala jsem se jich na jejich dojem z Československa a na to, co na ně v Praze nejvíce zapůsobilo:

Luciana Buenová: Náš zájem se samozřejmě soustředil na urychlené dokončení našeho stánku. Měly jsme strašnou smůlu, že některé bedny s exponáty a maketami nedorazily včas. Bylo to zaviněno stávkou na Air France, jak jsme se dodatečně dozvěděly. Tato skutečnost citelně postihla naši portugalskou expozici. V den zahájení quadriennale jsme stačily připravit především část expozice věnovanou kostýmní tvorbě. Jinak z maket jsme měly hotovu při inauguraci jenom jednu, ale i tak jsme rády, že se stihlo to, co se stihnout dalo.

Marina Mindlin Loebová: Na mě zapůsobil nesmírně silně rozhovor s Otomarem Krejčou, ředitelem a režisérem Divadla za branou II. Byl to v pravém smyslu slova zážitek, na který se nezapomíná. Dozvěděly jsme se, s jakými potížemi se české a slovenské divadlo musí vyrovnávat. A přitom, pokud vím, realizuje vynikající inscenace, jako je například Višňový sad, který jsme měly možnost zhlédnout. Na vlastní inscenaci mě nejvíc zaujalo to, jak se Krejčovi podařilo během představení otevřít na jevišti nový prostor, jakýsi tunel, který vedl dozadu a jako by se ztrácel v nekonečnu. Měla jsem pocit, že režisér tím dodal hře „čtvrtý rozměr“, mohl-li to tak nazvat... Obdivovala jsem výkon Jana Hartla, který hrál obchodníka Lopachina a Josefa Patocky v roli starého lokaje Firse.

Telumi Helenová: Já budu zase vzpomínat na setkání s Karlem Makonjem, ředitelem divadla MINOR. Viděly jsme jednu inscenaci tohoto divadla, Loupežníci na Chlumu. Pochopila jsem proč se o Československu říká, že je loutkářská velmoc. Upřímně mě těší, že si generální kurátor

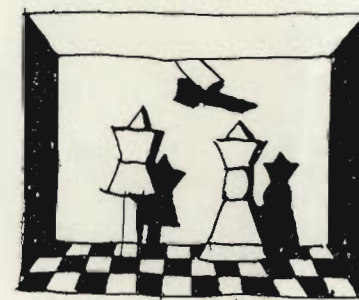
Mezinárodního sãopaulského divadelního bienále João Galvão vybral pro letošní bienále právě představení tohoto souboru. Moc si přeju, aby jim to všechno vyšlo.

Luciana Buenová: Navštívily jsme také Divadelní ústav. V knihovně ústavu jsme si prohlédly dokumentaci o tvorbě českého scénografa Josefa Svobody. Jeho dílo nás zajímá také proto, že v roce 1961 získal Velkou cenu (Grand Prix) pro nejlepšího zahraničního scénografa na III. bienále jevištního výtvarnictví a divadelní architektury v São Paulu. Pokud vím, počítá se s jeho účastí na 21. ročníku bienále letos na podzim. Chtěly jsme se s profesorem Svobodou setkat osobně, byl ovšem v tu dobu mimo Prahu. Snad se to poštěstí J. C. Serronimu během jeho plánované cesty do Československa na přelomu června a července tohoto roku.

Telumi Helenová: V Divadelním ústavu jsme se také setkaly s paní ředitelkou dr. Albertovou, která nás přijala mimořádně srdečně. Bylo nám líto, že brazilská expozice měla tak velké potíže s dopravou výstavního materiálu, což pravděpodobně ovlivnilo hodnocení naší účasti. Takový je už život. Člověk si všechno pečlivě připraví, snaží se, aby to dobře dopadlo, ale pak už víc dělat nemůže.

Marina Mindlin Loebová: Stávají se horší věci, které není v lidských silách napravit. Snad nám příště bude přát víc štěstí.

Dagmar Strejčková

Amaterska' seba 9/91